

**Oświadczenie złożone
przez senatora Józefa Bergiera
na 18. posiedzeniu Senatu
w dniu 25 września 2008 r.**

Oświadczenie skierowane do minister pracy i polityki społecznej Jolanty Fedak

Szanowna Pani Minister!

W związku z wieloma wątpliwościami co do stosowania przepisów art. 92¹ §1 kodeksu pracy zwracam się z prośbą o ich interpretację i udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy pracownik zatrudniony u dwóch lub większej liczby pracodawców na podstawie umowy o pracę, którego stosunek pracy ustał u tych pracodawców w związku z przejściem na emeryturę lub rentę, nabywa prawo do odprawy pieniężnej wskazanej w art. 92¹ §1 k.p. od każdego z pracodawców, czy tylko, zgodnie z przepisami art. 92 §2 k.p., od jednego z nich, a jeśli przysługiwać mu będzie tylko jedna odprawa, który pracodawca powinien ją wypłacić.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa imienia Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, oprócz nauczycieli akademickich zatrudnionych w uczelni jako podstawowym miejscu pracy, jest również pracodawcą nauczycieli, dla których jest to dodatkowe miejsce pracy. Umowy z tymi pracownikami są zawierane w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy, częstokroć na czas nieokreślony. Zdarzają się w związku z tym sytuacje, gdy z uwagi na nabycie prawa do renty lub emerytury z tymi pracownikami rozwiązywane są stosunki pracy. Pojawiają się wtedy z ich strony roszczenia o wypłatę wskazanej w art. 92¹ §1 k.p. odprawy rentowej lub emerytalnej, mimo że, jak wynika z posiadanych przez nas informacji, pracownicy ci otrzymują takie odprawy od pracodawcy, u którego świadczyli pracę jako w podstawowym miejscu pracy.

Jak wynika z przepisu art. 92¹ §1 k.p., pracownikowi spełniającemu warunki uprawniające do renty z tytułu niezdolności do pracy lub emerytury, którego stosunek pracy ustał w związku z przejściem na rentę lub emeryturę, przysługuje odprawa pieniężna w wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia. W §2 art. 92¹ k.p. znalazło się jednak ograniczenie wskazujące, iż pracownik, który otrzymał odprawę, nie może ponownie nabyć do niej prawa.

W tych okolicznościach w piśmiennictwie, doktrynie i orzecznictwie sądów istnieją dwa rozbieżne stanowiska co do interpretacji wymienionego przepisu §2 art. 92¹ k.p., wywołujące poważne trudności w jego stosowaniu.

Wskazać należy, iż z brzmienia art. 92¹ §1 k.p. wynika, iż istnieją cztery przesłanki nabycia przez pracownika prawa do odprawy: po pierwsze, spełnienie przez pracownika warunków uprawniających do renty lub emerytury; po drugie, przejście na rentę lub emeryturę; po trzecie, rozwiązanie stosunku pracy; po czwarte, związek między rozwiązaniem stosunku pracy a przejściem na rentę lub emeryturę.

Według jednego z poglądów, skoro odprawa rentowa lub emerytalna jest swego rodzaju wynagrodzeniem za pracę, a przy tym świadczeniem będącym swoistą rekompensatą finansową związaną z zakończeniem aktywności zawodowej pracownika, to w sytuacji, jeżeli pracownik jest zatrudniony u więcej niż jednego pracodawcy i u każdego z nich następuje rozwiązanie stosunku pracy z pracownikiem w związku z przejściem na rentę lub emeryturę, a pracownik po zakończeniu zatrudnienia będzie pobierał wyłącznie rentę lub emeryturę, to jest nastąpi związek pomiędzy rozwiązaniem umów o pracę a przejściem na emeryturę lub rentę, odprawa rentowa lub emerytalna powinna przysługiwać od każdego z pracodawców.

Podziela to zapatrywanie między innymi R. Sedlik, który wyraził pogląd (Prawo Pracy 2002/2/3), iż w przypadku, gdy pracownik był zatrudniony u kilku pracodawców, odprawa emerytalna lub rentowa przysługuje od każdego z pracodawców. Podobnie stanowisko zajęła E. Szemplińska wskazując, iż prawo do odprawy emerytalnej przysługuje

pracownikowi z tytułu każdego stosunku pracy nawiązanego przed otrzymaniem uprawnień emerytalnych (lub rentowych) (Konsultacje i wyjaśnienia, PiZS 2006/4/39).

Podobnego stanowiska można doszukać się również w publikacji A. Pancera (Sł. Pracow. 1991/4/3). Wskazał on, że jeżeli z pracownikiem rozwiązany został stosunek pracy w związku z nabyciem przez niego prawa do emerytury lub renty inwalidzkiej, pracownikowi temu należy się odprawa. Nie ma przy tym znaczenia, czy dany zakład pracy jest dla pracownika jedynym (podstawowym) miejscem zatrudnienia, czy też dodatkowym. Z interpretacji tego poglądu wynika, iż autor stoi na stanowisku, że odprawa pieniężna przysługuje pracownikowi nie tylko od pracodawcy, który jest jego podstawowym zakładem pracy, ale również, w przypadku podjęcia dodatkowego zatrudnienia, od każdego innego pracodawcy, o ile zostaną spełnione przesłanki z art. 92¹ §1 k.p.

Na takim stanowisku stoją również niektórzy przedstawiciele doktryny podnosząc, iż odprawa emerytalno-rentowa ma charakter powszechnego świadczenia, czyli świadczenia przysługującego wszystkim pracownikom, których stosunek pracy ustał w warunkach określonych art. 92¹ k.p., a w związku z brakiem innych warunków nabycia prawa do odprawy, niż wynikające ze wskazanego przepisu, uzasadnione jest twierdzenie, że omawiane świadczenie przysługuje bez względu na rodzaj umowy o pracę (terminowa czy bezterminowa), przyczynę niezdolności do pracy (ogólny stan zdrowia, choroba zawodowa czy wypadek przy pracy), zakres tej niezdolności (całkowita czy częściowa), charakter renty (stała czy okresowa).

Możliwa jest jednak odmienna interpretacja wymienionego przepisu. Cytowane poglądy pomijają bowiem wyraźną dyspozycję przepisu art. 92¹ §2 k.p. jednoznacznie ograniczającą możliwość wielokrotnego nabycia prawa do odprawy i wskazującą na jednorazowy charakter tego świadczenia. Do tego rodzaju interpretacji przepisu skłania się również wspomniana uczelnia.

W sprawie odprawy pieniężnej z tytułu rozwiązania stosunku pracy w związku z przejściem pracownika na rentę lub emeryturę wypowiedział się między innymi Sąd Apelacyjny w Warszawie, który w wyroku z dnia 8 października 1998 r. (III APa 53/98), wyraźnie wskazał, iż art. 92¹ §2 k.p. stwierdzający, że pracownik, który otrzymał odprawę emerytalną, nie może ponownie nabyć do niej prawa, oznacza, że ustawodawca określił prawo do odprawy emerytalnej jako uprawnienie jednorazowe. Jest to tym samym świadczenie, które pracownik może otrzymać tylko raz w związku z zakończeniem swojej aktywności zawodowej. Inaczej stanowiska tego interpretować się nie da.

Podziela ten pogląd również doktryna. Jacek Skoczyński w książce "Kodeks Pracy. Komentarz" pod redakcją Małgorzaty Gersdorf, Krzysztofa Rączki i Jacka Skoczyńskiego, wydanie siódme, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2005 r., na stronie 429, interpretując art. 92¹ §2 k.p., podkreślał wyraźnie, iż nie nabywa prawa do odprawy tylko taki pracownik, który już odprawę otrzymał. Obojętne jest przy tym, czy otrzymał ją od danego pracodawcy, czy też od innego pracodawcy. Wskazanie co do jednorazowości tego świadczenia jest więc jednoznaczne. Pracownik ma zatem prawo wyłącznie do jednej odprawy pieniężnej bez względu na to, z iloma pracodawcami ustał stosunek pracy w związku z jego przejściem na rentę lub emeryturę. W wypadku, gdy jeden z pracodawców pracownika takową odprawę wypłaci, gaśnie roszczenie pracownika o wypłatę kolejnych odpraw u innych pracodawców, z którymi miał zawarte umowy o pracę. Co prawda istnieją wątpliwości, który z pracodawców powinien wypłacić odprawę - czy ten, z którym stosunek pracy ustał jako pierwszy, czy ten, od którego przysługiwałaby odprawa korzystniejsza - to fakt wypłaty odprawy, jak wyżej wskazałem, wyczerpuje roszczenie pracownika w całości i nie ma on już prawa - nie nabywa prawa do tego świadczenia u innych pracodawców.

Wydaje się więc, iż taka była właśnie intencja ustawodawcy zawarta w przepisie art. 92¹ §2 k.p. i, jak wskazywałem, do takich rozwiązań skłania się reprezentowana przeze mnie uczelnia.

Niemniej wątpliwości co do interpretacji tego przepisu istnieją, co powoduje poważne problemy w jego stosowaniu. Dlatego jeszcze raz pozwalam sobie prosić Panią Minister o zajęcie stanowiska w zakresie jego wykładni i stosowania.

*Z poważaniem
Józef Bergier*